novi glas
Časopis Hrvatskoga akademskoga kluba

broj 02 - 2015

FARA U KRIZI

FAKTE / JEZUŠ I ČARLIE

SADRŽAJ

Uvodni članak 03

Farski factsheet & intervju s fra Jelićem 04

Jezuš i Čarlie Fara u krizi 06

Jezuš i ja 07

Mlad, bedav i u Hrvatskoj Gdje? Kako? Kada? 08

Interview: Gerhard Steier 14

Dica bez granice 16

Der Krowod in mir 17

18 Radio OP

20 Hakovska večer: HAK the finals

21 Hakovci na MEN-seminaru u Rumunjskoj

21 MEN Kampanja

22 #gradHrv

23 Kratke novosti

IMPRESUM

novi glas

Vlasnik i izdavač
HAK. Hrvatski akademski klub
Schwindgasse 14 /4 1040 Beč

Tel: 0043 (0)1 - 504 63 54
Fax: 0043 (0)1 - 504 63 54 9
E-mail: info@hakovci.org

Glavni urednik
Konstantin Vlašić
novi.glas@hakovci.org

Suradniki
Justin Kodnar
Mario Radich
Joško Vlašić
Florian Wagner
Viktoria Wagner
Nikola Znaor

Korektura
Zrinka Kinda

Layout
Nikola Znaor

Tisak
Öko-Druck GmbH.
Stoob-Süd 32
A - 7344 Stoob

Ekspedit
Motivirani HAKleri

Gefördert aus den Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes

UVODNE RIČI GLAVNOG UREDNIKA NOVOGA GLASA

Draga čitateljica i dragi čitatelj,

Hello/Zdravo. Konsti ti opet piše. Znam – ljeto je (još). Svi su nek vani, radje nećedu zgubiti časa na štanje časopisov – uopće gradišćansko-hrvatskih časopisov. Ali ov časopis si moraš preštati. Jur zbog uvoda.
Kad si zadnji put ča činio po prvi put? U ovom uvodu ti kanim dati ideje za čudne aktivitete. Kada si zadnji put čitao zanimljiv uvod?

Crikva

• Poj u crikvu! Ili, kad si bio zadnji put u crikvi? I zbog koga razloga? Zbog vjere ili zbog toga kad je bio neki pir? Vidio si cover. „Hakovci su se ča poufali, ha?" Da, ov put smo išli u crikvu, da vidimo ča se tote dogadja. Nij bilo lako diferencirati med istinom i lažom, med štoricom i faktom. I sad si još svenek nismo sigurni. Mi smo išli u crikvu i poslušali. Mi smo išli opet s crikve van i tote poslušali. I „DA" – mi znamo ku ulogu je Crikva imala za naš narod. Da je bila u čemerni časi jedino sklonišće. Ali ide za sada i ide pred svim za faru u Velikom Borištofu. Kako-tako je situacija smišna. Pol Austrije je vidilo „Kung-Fu" Šusevi. Pol Austrije nij informirano o detalji. Kad nam nij svejedno, ča se je stalo, smo se ovom temom bavili (stranice 4 - 7). Zato: Kad si bio zadnji put u crikvi i zač?
• Kad si bio zadnji put kod „maše" jedne druge vjerske zajednice? Poj jednoč u džamiju i poglej si muslimane, mr ne moraš veljek u Mekku!

Jezik

• Pominaj se cijeli dan na gradišćansko-hrvatskom jeziku. Ponovi, dok funkcionira. Ako ne znaš ku rič, poglej u rječnik. Ako nimaš rječnik, načinji si ga sam – samo da bolje koristiš ta tvoj jezik.
• Pominaj se svaki dan u jednom drugom jeziku. Samo to. Pandiljak ruski, utorak nimški, srijedu engleski, petak hrvatski, subotu latinksi. A nedilju – se neka uopće pominati. Poglej, kako dugo ćeš izrdžati. Si koč bio jedan dan dugo samo miran? Mučati. Niti moliti. Pokusi.
• Nauči se napamet jednu knjigu, ili još i ov Novi glas (to je laglje).
• Nauči se jedan jezik samo zbog mužike. Justin Kodnar nam je objasnio, kako je on na ti način nastao Turbokrowod (stran 17)
• Poslušaj Radio-Op i sanjaj malo. Joško Vlašić piše na strani 18 o naši mediji , ča bi se moglo preminjiti.

Gibanje

• Bilo kamo si na putu, nu bižati. K Billi po žemlju i po najzad va vežu. Dica isto stalno bižu. Znaju se dica uopće polako šetati? Zač smo mi svenek polaki?
• Najavi se za najbedaviji USI-kurs – dakle kurs na Uni Sport Institutu na Schmelzu – neki dobri primjeri: Fliegenfischen (muhe lovit?) ili trening za oči (Augentraining).
• Shranjačice! Kad si se to zadnji put igrao? Ako nimaš dost mjesta, poj van i se shrani – samo neka zabiti, kade si i ki se s tobom igra. Drugačije imaš problem.

Socijalno

• Kad si se zadnji put s tudjimi ljudi pominao, bez da si se kanio s njimi kuševati? Kad si zadnji put poslušao jednoga siromaha – znamda ima ku lipu povidajku?
• Pomaži biguncem. Bilo kako. Nauči je jezik, igraj se ku igru s njimi, daruj im prateži ili igračke. Oni pravaju tu pomoć. Na koncu ćeš i ti od toga profitirati. Prešti si i članak Marija (Mario-a) Radicha. On se je s mladimi Rumunji nogomet igrao. Stran 16.

Kultura i party

• Ako bi ti imala mogućnost prirediti jedan festival – kim grupam bi dala nastupati, a kim ne. Zbog koga razloga? Kako bi izgledao tvoj dream-line-up Dana mladine? Ufaš nam se ga poslati?
• Poj na jedan party, kade znaš, da ćedu se ljudi lipo „našvasat" – a ti ostani trizan/trizna! Do jutra. Ako je ipak šalno, ponovi! Ako ne, išći si drugi party!
• Poj na jedan drugi party, kade znaš, da se uopće ne pije! Našvasaj se ga sam!
• Poj na jedan YEN-seminar i ostani trizna/trizan (da to nij moguće vidiš na stranici 21)!
• Poj u Hrvatski centar i ostani trizna/trizan (da to u kombinaciji s karaokeom nij moguće, vidiš na stranici 20)
• Heštegaj Gradišće. @wagflo zna već. #GradHrv ćeš najti na stranici 22.

Putovanje

• Vozi se kroz Gradišće i poglej si ljude. U vlaku, na ulici, itd. Pitaj se kod svakoga, je li je birao za FPOE – ki ta im je morao dati glase. Ako si dost hrabar, pitaj osobu još i ča je birala i zač. Gerhard Steier gvišno nij birao FPOE – intverju s njim ćeš najti na stranici 14.
• Poj u Berlin i neka se zgubiti.
• Poj u Hrvatsku – kako, ča i kamo ti Nikola Znaor objašnjava na strani 8. Ako si moreš još zeti odmora, zami si ga! Iako samo na jedan vikend. Ljeto još nij mimo! Ako ne, zami si našu festival-kartu Hrvatske i ubisi ju kamo. Ako pravaš motivaciju za djelo, poglej na kartu! ;-)

Enjoy NG
Konsti

Farski factsheet & intervju s fra Jelićem

Faks Bosanskoga provincijala informira fra. Ivana Jelića, da ima njegova služba u Velikom Boništofu konac prije nek dogovoreno. Tri tajedne kasnije morao je pojti. Zato piše Jelić stanovnikom i vjernikom jedan dan pred svojim odlaskom 16.2.2014.: →

Upravo sam dobio e-mail od Tvoga biskupa, mons. Egidija Živkovića, o Tvom razrješenju sa službe župnika u njegovoj biskupiji. Određen je i datum primopredaje: 17. 2. 2014. Sve je uredu i u skladu sa zakonom. Ostaje pitanje kamo ćeš se Ti premjestiti odatle gdje jesi.

Ipak se vjerniki počinju sastajati u grupa s ciljem, da Jelić ostane u fari. Dojde do prvih protestov u Boništofu, kade su kanili prepičiti naprikdavanje fare novomu farniku – a te proteste ne nosu mladi "kaoti" nego vjerniki – neki od njih su jur i dosta stari. Iz pisma inicijative „Istina za fare Veliki Boništof/Šusevo": →

Ova odluka me je presenetila, ar sam prema ugovoru izmed biškupije Zeljezno i Franjevačke provincije *Bosne Srebrene* iz Sarajeva tribao ostati na ovim faram do 2016. ljeta. Ali, moj provincijal i biškup su iz samo njimi poznatih urzokov dolučili da me razvežu sa mojih službov. Ni jedan ni drugi u svojimi dekreti ne spomenu uzroke zbog kih sam razvezan službi, a prethodno o tome nismo se uopće pominjali. Držim da nije bilo uzrokov za moje minjanje, da je ta odluka nekorektna i nepravična. Ipak, ja tu odluku prihvaćam ar ne kanim prodibljavati probleme.

Odluka je konačna i ona se neće prominiti. Zato i Vas prosim da budete mudri i racionalni i da sve ča činite bude na dobro Vašim faram i svim vjernikom. Prosim Vas isto tako da ne stupate van Katoličke crikve. Ove fare i ove crikve pripadaju Vami i tribate se za nje i u budućnosti brinuti.

Seit Monaten entzieht sich der Herr Diözesanbischof Zsivkovits den Gläubigen unserer Gemeinden und will keine Antwort geben auf die berechtigten Fragen der Gläubigen. Bei dem Gespräch, das die Initiative "Pfarrer Jelic muss zurück" mit dem Diözesanbischof am 5.3.2014 geführt wurde, wurde ein klärendes Gespräch mit der Initiative unter Beisein von Pfarrer Ivan Jelic versprochen. Seit diesem Gespräch hat sich Pfarrer mehrere Tage in Österreich aufgehalten und bei etwas guten Willen seitens des Bischofshofs hätte die Möglichkeit zu einem klärenden Gespräch bestanden. Doch wie so oft ließ der Herr Diözesanbischof auch diese Gelegenheit ungenutzt verstreichen.

Doch dessen nicht genug. Seit der unüberlegten Entlassung von Pfarrer Jelic haben sich zusätzlich noch einige Fragen eröffnet: warum wurde die Klosterschwester Battistina ohne Angabe von Gründen vom Kloster Großwarasdorf entfernt? Warum wurde der gewählte Kirchenbeirat von Großwarasdorf ohne Angabe von Gründen vom Bischof abgesetzt? Warum bedroht man Frau Emma Karall mit der Exkommunikation?

Jelić – u medjuvrimenu u Bosni i bi morao onde ostati – dojde i na posjet u faru (njegov provincijal iz Bosne to kritizira): →

Ti dosta često tražiš dozvolu za putovanje u inozemstvo, ali nažalost svako tvoje putovanje u biti je usmjereno na nastavljanje i produbljivanje razdora u biskupiji Željezno (Eisenstadt) u Austriji. Zato sam ti u siječnju rekao da možeš putovati u inozemstvo, ali ne u Austriju. Međutim, ti si onda otišao u Mađarsku, na samu granicu Austrije, i nastavio svoj stari posao, koji ni u kom slučaju nije na dobro Crkve među gradišćanskim Hrvatima.

Konflikt se vuče dalje. Po jednoj agapi koncu septembra je nepoznat akter (ili s ove ili s one strani) zaklenuo na Velikoboništofskom farofu velika ulazna vrata lokotom. Nutri su zaklenuti bili biškup, časne sestre i drugi. Oni su mogli samo opet van, kad su zvali policiju napomoć. Državno odvjetničtvo i policija su imali jako konkretne slijede k nepoznatim, kim se predbaciva nasilje. Jedna druga verzija je, da su se biškup i co. sami zaklenuli – to se ali isto ne more potvrditi. Ali očigledno i policija nije čuda našla. Konkretni slijedi su peljali k ovomu: →

Dekret od 21. 03. 2014., br. 145/14).

Unatoč mojoj izričitoj zabrani, i unatoč izričitoj zabrani biskupa mons. Egidija Živkovića, Ti si od 5. do 22. svibnja 2014. boravio u Austriji, u njegovoj biskupiji.

14. Oktober 2014

BENACHRICHTIGUNG
der/des Beschuldigten
von der Einstellung des Verfahrens

Die Staatsanwaltschaft hat folgendes gegen Sie geführte Ermittlungsverfahren eingestellt:

Bericht durch: Polizeiinspektion OBERPULLENDORF
Hauptstraße 7
7350 Oberpullendorf
Zahl: D1/3538/2014

Allfällige zivilrechtliche Ansprüche, die das Opfer Ihnen gegenüber geltend machen mag, bleiben unberührt.

Die Einstellung erfolgte gemäß § 190 Z 1 StPO, weil die dem Ermittlungsverfahren zu Grunde liegende Tat nicht mit gerichtlicher Strafe bedroht ist oder sonst die weitere Verfolgung aus rechtlichen Gründen unzulässig wäre.

Bertrifft: Verdacht der Nötigung durch [redacted], [redacted] und [redacted] zum Nachteil von [redacted] und [redacted] am 26.9.2014 in Großwarasdorf.

Iako već nij za doznati od strani judikature, se situacija ne poboljša. Biškup je obećao vjernikom (i medialno), da će se s njimi i s fra Jelićem sastati i razgovarati o svemu. K tomu razgovoru nikad nije došlo, iako je bio Jelić već puti na posjetu ovde. Mogućnost se nije koristila. U Šuševu se boju, da će im zbog toga biškupija zeti status fare ako idu dalje demonstracije. Šuševski vikar piše:

Ja se ufam, da imate za ovu informaciju razumivanje. Nekate dalje mučati i biti bez interesa, nego počnemo se zalagati i boriti na dobrobit naše fare i postupajmo protiv onih ki nemir spravljaju i bludu vjernike, osebuljno protiv inicijative „Fra Ivan mora najzad dojt".

Ipak ne prestanu i situacija eskalira. Kroz sve medije ide video iz Šuševa, na kom se razočarani ljudi pred crikvom tužu biškupu i njegovoj pratnji – najednoč porinu farnika Vjekoslava Matića u Stanka Horvatha, ki se naravno brani. I opet se selo razdvaja.

Iako se sela branu protiv dijecezanskih odlukov i načina komunikacije - ča se je uopće dogodilo s fra Ivanom Jelićem? Na kraju njegove službe u Velikom Boništofu je dostao sa strani svoje Franjevačke provincije već ponudov – med njimi i neke u Nimškoj. Polag naših izvorov je biškup Žifković onemogućio fra. Jeliću, da more djelovati u Nimškoj. Slično se je dogodilo, kad je bio fra Jelić pozvan držati mašu u Kisegu i u hrvatskom Židanu – biškupi obadvih regijov da su dostali naziv iz Bečanske dijeceze, da fra Jeliću prepovidaju peljati maše. Sada je fra Jelić u Rami, kade je imenovan župnim vikarom.

Novi Glas ga je dostignuo, a on nam je odgovorio na pitanja:

1. Kade ste Vi sada i ka je Vaša funkcija?
U fari Rama-Šćit se sada nalazim. Funkciju koju imam je farski . To znači, ja sam kapelan u fari Rama-Šćit, a to je fara u kojoj sam se narodio.

2. Kad ste preuzeli faru Veliki Boništof, koji uvjeti su vladali i kojim doživljajima to možete da opišete?
Došao sam u faru Veliki Boništof 30. Augusta 2007. ljeta. Ljeto dana sam bio u farama Veliki Boništof i Šuševo s Longitoljem kapelan, a potom sam postao farski moderator. Za mene je to bio novi početak u djelu kot duhovnik. Tribao sam se naučiti najprvo jezik i navade Gradišćanskih Hrvatov. Zato sam kot kapelan ljeto dana bio stalan u toj nakani da ča bolje svladam jezik i navade. Istina je da sam bio jako dobro primljen od svih ljudi, početo od dice prik mladih do starijih.

3. S kojim razlogom ste Vi morali ostaviti faru Veliki Boništof?
Ja sam jako čuda puti već rekao u različni prilika pa ću i za vaš list spomenuti da sam u oproštajnom pismu napisao sljedeće: ‚Moj provincijal i biškup su iz samo njim poznatih uzrokov dolučili da me razvežu sa mojih službov. Ni jedan ni drugi u svoji dekreti ne spominjaju uzroke zbog kih sam razvezan službi, a prethodno o tome nismo se uopće pominali.'' Dakle, ja ni danas ne znam razlog zač sam morao ostaviti faru Veliki Boništof. Nagađati (vermuten) bi mogao, ali to nije ni pošteno ni pravično pa tako ne mogu reći točan odgovor na vaše pitanje.

4. Je istina, da ste imali dozvolu držati sv. mašu u Kisegu? Imate možda dokaz?
Da. Istina je da sam imao dozvolu od domaćeg farnika ili bolje je reći da me je domaći pozvao da dojdem u Kiseg 11. ili 12. aprila 2015. ljeta. Dokaz za to je njegov poziv koga sam primio od njega.

5. Koje veze imate s demonstrantima odnosno koji je Vaš stav prema njima?
Ja nimam nikakove veze s demonstrantom, ovde mislim na njeve aktivnosti u vezi moga odlaska iz Austrije. Oni su odrašćeni ljudi i znadu ča kanu i ča želju postići. Držim da oni samostalno djelaju i donose odluke. Iz svih njihovih aktivnosti more se zaključiti da oni išću od pretpostavni da velu istinu ili bolje reći da kažu razlog radi koga sam ja morao projti iz Velikog Boništofa. Ovde bi za štiteljice i štitelje vašega lista rado citirao prof. Zulehner-a ki je jednom prilikom napisao ovako: ‚Nastupiti je važnije nego istupiti'' (Auftreten ist wichtiger als austreten). Dakle, rič je ovde o crikvi. Svaki/a ki/ka stupi van nima pravo na glas. Zato nisam da ljudi stupaju van crikve nego da se zalažu za dobro crikve.

6. Je Vam sada prepovidano dojti u Austriju ili kada ćete opet dojti?
Meni nije prepovidano dojti u Austriju ar ja nisam ništa učinio protiv bilo koga u Austriji. Nisam prekršio nijedan zakon, zač bi imao strah dojti u Austriju. Dakle, slobodan sam i putujem svitom. Zbog dužnosti i obavezov u fari nimam čuda lazno, tako kad putujem onda dobro isplaniram svaki dan svoga putovanja. Ni ja sam ne znam, kada ću opet dojti u Austriju. Svim vašim štiteljicama i štiteljem želim svako dobro.

Konstantin Vlašić

JEZUŠ I ČARLIE

FARA U KRIZI

Skoro jedno i pol ljeta je prošlo od izvornih dogodjajev u boništfoskoj fari. Ča je u malom krugu počelo, napravlja sada sve veće kolobare. Konflikti se transportiraju od jedne razine na drugu – dok ne stupu još i u privatni život sudionikov. Farska kriza razdvaja selo i društva, a ča ostane su jad i razočaranje.

Idem k maši

Čuda se je preminjilo u crikvi. Frtalj na jedanaest, svaku nedilju – kad sam bio dičak, je to bio «ta» čas. Deset ljet kasnije znači ne samo deset ljet kasnije nego i pol ure prije. Trifrtalje na deset je, kad čujem zvone i znam da kasnim. Čer je bio najvrućiji dan ljeta, a i denas da će bit vruće. Ipak su ulazna vrata crikve i odzad i na strani širom otprta. Znamda nisam jedini Boništofac, ki kasni, znamda kanu, da ljudi dojdu iako su prekasno. Pol crikve je prazno. Pred deset ljet je bila crikva i na ovakovu nedilju puna – iako se je maša držala u najgorjoj vrućini julija. Danas bi na svaki način imalo još najmanje duplo ljudi mjesta na crikveni klupi. Kade su svi? Čer je bila zadnja večer rastoka – a ipak su došli ljudi ljeta dugo po kratkoj noći u crikvu.

Cinkljat

Vidim starce – pred svim ženske vjernike, čuda od njih ima molitvene knjige u ruka – u jednoj leži dočitnica (Lesezeichen) od ke se smije Papa Ivan Pavao II. Pod tim papom sam ja zrasao u Crikvu. Kot ministrant sam ončas još imao brojne zadaće – zvonit (cinkljat) u pravom hipcu, natočit farniku vino i mu sve donesti, ča prava za pričešćanje. Pred mašom sam morao male poderane kartice s brojem vrći na pult uz oltar, da ljudi znaju, ka jačka slijedi. 2015. je to samo bijeli stroj, ki kaže u žutom LED-svitlu broje – svaka jačka novi broj – ki to programira? Znamda dojde diktat od «gonc zgora»? Žuta farba bi pasala. A ča je ministrant morao po maši? Ah da, po maši s tako smišnom štangom ugasit sve sviće. Mislim zato se još svenek koristi ista.

Gledam u rundu. Kade su svi mladi? Ah – tri divojke blizu moje starosti. Ali to ne more bit sve, ili? 60 ljudi je u crikvi – šest mladih (dvi jako mlade ministrantkinje inkludirano), ja sam jedini dičak/junak. Farnik prodikuje – ako sam ga dobro razumio: «Čovjek nije stroj. On i treba odmora.» Tema paše temperaturi, ka vani vlada. Kasnije farnik ovo veli sa standardno-hrvatskim izgovorom: «Čovjek ne živi samo od kruha nego od svake riči, ka izajde iz njegovih usta.» Oha, da to ov farnik veli? Zanimljivo. «Človik si more zgraditi najljepšu palaču, ali ako mu se što važnijega od one palače sruši – a to uopće ne mora biti veliko – onda će viditi, da palača ništ nij vridna.»

Maša je mimo. Još brzo dvi slike s handyjem načinjiti, onda idem van. Pred crikvom me pita jedna od onih mladih divojkov, ča ovde djelam. Obično, da nisam tip ki ide u crikvu. Odgovorim, da sam si kanio pogledati situaciju u crikvi i toga novoga farnika. Ona veli: «To gor nij on denas bio. Nego jedan zastupnik.» - «Aso. Ja ga ne poznam. A kako je novi u prispodobi s Ivanom? Ide isto toliko furt?» - «Ok je, malo oštriji je nek Ivan.»

Ne živimo samo od kruha

U misli sam kod prodike; ne znam koliko drugih vjernikov pred crikvom se timi riči sada još bavi – ta farnik, ta zastupnik, je ča povidao, ča se ovomu svemu paše. Človik se definira kroz svaku rič, ku upotribljava. Ki se je malo bavio causom «fara Veliki Boništof» - zna otprilike, ča se je stalo. Da je crikva sada pol prazna, leži med drugim na tom. Idem domom i išćem si informante – neki su bili pred tim u maši, drugi iz protesta već ne idu.
Ljude, ke pitam za informacije, ne kanu štat svoje ime ovde. Oni su dijelom razočarani – od biškupije i od drugih ljudi iz sela. Ali zapravo njeva imena ovde uopće nisu važna. Ćemo im dati jedno skupno ime. Ćemo reći, da postoji u Boništofu človik, ki se zove Čarlie. Zna biti muž, zna biti žena. U svakomu, ki danas nije zadovoljan s dogodjaji u boništofskoj fari živi mali dio toga Čarlieja – jedan Čarlie je već razočaran, drugi manje. Znamda je i jedan Čarlie sidio uz mene va crikvi. «Je suis Charlie!», bi Francuzi rekli. Kod nas je to već ili manje «Jezuš i Čarlie».

Crikva da bude srićna

Čarlie je bio dugoljetni član crikvenoga zbora – podupirao društvo, kad je bilo potribno. Zbor je profitirao od njegovoga zalaganja, a on je profitirao od zbora – da, to je Čarlija kako tako ispunilo zadovoljstvom. On se je mogao u okolici crikve angažirati i je imao krozato i lipu promjenu od napornoga posla. Ki bi mogao imati ča protiv njegovoga iskrenoga djelovanja? Oni, ki ionako ne idu va crikvu, tim more bit svejedno. A crikva more biti srićna, da ima još ljude kot je on – s lipim glasom i od koga se zna, da mu Crikva leži na srcu. Kad je Čarlie dočuo, da se mora fra Ivan vratiti u Bosnu k svojemu redu, je bio tužan. Farnik mu je tokom prošlih sedam ljet ovde nastao dobar prijatelj. «Ivan je isto bio človik, ki ima svoje falinge – kot svaki od nas. Ali svejedno ki si ti bio, Ivan se je s tobom pominao.» Razlog, zač je Ivan morao pojti, je polag neoficijelnih krugov njegova čemerna veza k časnim sestram. Čarlie si to ne more predstaviti: «To uopće ne štima. Kad je Ivan preuzeo farsku moderaciju, mu nije bilo lako. Drugi, ki su kanili njegovo mjesto imati, su bili nenavidni. Kad ih je Ivan konačno zadilio za zadaće, je bila reakcija jednoga: ‚Od tebe grintoša, si ništ neću dati zapovidat.' Jedne sestre su konačno otpustili i poslali ponajzad u Bosnu, a Ivan da se je skrbio za nove farske sestre – a zbog toga mora pojti?» Ali vrhunska frustracija je stoprv slijedila: Čarlie se je med drugim jako zalagao za jednu priredbu – za svetu mašu u Velikom Boništofu, ku je HRT uživo emitirao. To je bilo jur nekoliko misec po Ivanovom odlasku. Čarlie je – kot i svi drugi – lipo i dostojno jačio sve jačke. Kad je bila HRT-emisija a tim i maša mimo, je kanio pojti dalje na agapu u farski dvor. Dojde do farskih vrat, kade mu jedan veli: «Ti ne smiš ovde nutar. Ovo je samo za..... « Čarlie ne razumi, ča se ovde dogadja. Ča je bila njegova krivica? «Se ne smi imati vlašće mišljenje? U kom stoljeću živimo?», Čarlie mora misliti na jedan natpis u crikvi. «Blažen, ki posluša mene i virostuje pod vrati moji.»

Srušena palača

Drugi Čarlie je bio aktivan u farskom tanaču. O dogodjaji u fari (to s časnimi sestrami) se u tanaču nije ništa čulo – tako da je Čarlieja i presenetilo razrješenje Ivana od službe u borištofskoj fari. To je ali bio samo početak. Došao je novi farnik. «Pri jednoj maši je onda još i novi farnik nazvistio, da su svi odibrani tanačniki otpušćeni – s kim pravom?» Čarlie ne zna dalje. «Je to zahvala za ljeta dugo djelovanje – a da se to dandanas još ovako komunicira? » Apropos komunikacija. Kad ga pitam za ovo sve, je Čarlie na početku jako defenzivan. Imam tu ćut, da ovu temu kani za sobom ostaviti. Preveliko je razočaranje. «Vanstupil iz crikve još nisam i ja si moram sve još jednoč premislit. Ov konflikt još dugo nij mimo i od posljedic će crikva, fara i selo još dugo trpit.» Ali ča je sad rješenje? Biškup je poslao jednoga aktera u penziju – «mu je dao spasti kot vrući krumplj». Okej. Ali je s tim sve mimo? Neki plaćaju još svenek svoj crikveni porez na «Treuhandkonto» – na njemu su u medjuvrimenu 4.000 euri. Opet moram misliti na tu prodiku – najlipša palača ništ nij vridna, najveća crikva ništ nij vridna, ako je to, ča ju skupa drži, razlomljeno. Čarlie je zgubio ufanje u to, da će se ta ruševina/ruina opet na novo postaviti. A prava li Čarlie uopće zgradu za svoju vjeru?

Konstantin Vlašić

JEZUŠ I JA?

U današnje vrime je za veliki dio društva nerazumljivo, kako se more djelati u jednoj organizaciji ili društvu katoličanske crikve. U ovom članku pokušavam razložiti osobne razloge, zač sam aktivan u našoj župi/fari. Već sam tri ljeta u Savjetu farske općine (Pfarrgemeinderat) ili kratko rečeno: farskom savjetu, i angažiram se koliko mi slobodno vrime dopušća.

Preduvjet, da se najde mjesto u farskom društvu je, naravno, odgovarajuće vjerovanje i vjera. Pokidob je to osobna odluka i nazor, u to neću dublje ulaziti. Koncentrirat ću se na objektivnije razloge, ke pozitivne strani služba u fari more imati. Istotako se na primjer zna, da je Crikva pridonesla očuvanju gradišćansko-hrvatskoga jezika i kulture, tako da se neću i tim baviti, nego ću ostati kod osobnoga iskustva.

Ja sam u osnovnoj školi počeo ministrirati. Naš svećenik je bio jako ljubezna osoba i uvijek je imao dobar savjet u svi pitanji, još i u oni kontroverzni. Toliko me je inspirirao, da sam još i premišljavao nastati svećenik ili barem učitelj. Njegov način truditi se za svoje bližnje me je oduševio. U svako vrime je širio veselje i uvijek je imao pjesmu na usnica, dokle se je pripravljao na svetu mašu. U njegovi razgovori i djeli se je uvijek mogla iskusiti iskrenost i radost. Njegova smrt je ostavila veliku prazninu za njim. On je bio glavni uzrok da sam rado sudjelovao u farskom životu i po njegovoj smrti pristupio Savjetu farske općine. Dio mojega djela u farskom savjetu je sudjelivati u životu naše fare, ki je isto i dio seoskoga društva. Ljeta dugo sam peljao grupe dice kot „Tri kralje" (Sternsingen) i na škrebanje. Jako me je veselilo, peljati i sprohadjati dicu na jednom kratkom dijelu njevoga puta, na koga ćedu se dugo spominjati. Po mojem mišljenju su to tradicije, ke su vridne očuvanja jer spajaju seosko društvo a i zabavne su za dicu i njeve peljače. Ča me je čudakrat čudilo, je, da puno obitelji druge vjere podržavaju ta kršćanski običaj. Jedan drugi dio seoskoga života su naravno farske fešte i seoske fešte, ke spajaju društvo. Na takovoj fešti sam imao prilike djelati s bigunci, ki su se dobrovoljno pridružili za šankom i u kuhinji. Oni su u našem selu dobro prihvaćeni. Vidi mi se, da je moguće kroz takove akcije iz prve ruke čuti njeve priče i tako razbiti predrasude. U tom smiru sam isto imao prilike - skupa s drugimi člani Savjeta - pridonesti odluki, da se je jedna izbjeglička obitelj mogla udomiti u farofu. Lipo je viditi, da se more aktivno i direktno pomoći bližnjim. Barem kratko se ima ćut, da se more nešto preminjiti, posebno u vrimeni kad se svagdir plakatira velika kriza azila i kade se čini da ljudskost svakim danom nestaje u mediji i politiki. Iako puno ljudi ponekad i opravdano kritizira sistem i hijerarhiju Katoličanske crikve, jedna srž iste se za mene ne more poreći: ljubav prema bližnjemu. Trenutki, u ki ona fali u njoj, peljaju me do dibokoga premišljavanja. Iako pokušavam djelati dobrim duhom, je ponekad teško najti skupni put s protivrječjem …

Anonymous

Mlad, bedav i u Hrvatskoj.
Gdje? Kako? Kada?

Ljeto nam je došlo – i to kako! Sjedim u svom ateljeu na Akademiji umjetnosti na Schillerplatzu i znojim se – nije mi dobro od vrućine i više ne mogu držati ni olovku u ruci – moje skice sve više izgledaju kao poludjele apstrakcije nego kao zgrade. Danas je u 1. kotaru u Beču izmjereno 37 stupnjeva! Ma nemoj?! Nisam znao, uopće mi nije vruće. Srećom sutra idem u Hrvatsku na duge i nadam se, kao i uvijek lijepe praznike. Formula za uspjeh je zapravo jednostavna kao i uvijek: Prijatelji, more, sunce, plaža i putovanje!

Znam da se kaže da je doma najljepše, i da je svakome njegov dom najljepši. Ok, neću reći da je Hrvatska naj najljepša zemlja na svijetu, ali budimo realni, recept koji čini Hrvatsku: brda, ravnice, mediteran, srednja, južna i malo istočne europe u kombinaciji sa jednim od najčišćih mora i više od 1200 otoka mora biti dobar.

Dakle, prijeđimo na stvar! Donosimo vam jedan kratak vodič o tome gdje i kada otići u Hrvatsku. Zanimljiva događanja, festivale, avanturističke rute.

Jedna od interesantnih stvari je da skoro svaki grad u Hrvatskoj ima svoj festival – filmski, glazbeni ili kulinarski. Hrvatska je praktički postala glavna europska destinacija za festivale. Razlog tomu je da niti jedan festival nije onaj klasični gdje su na nekoj livadi raspoređene pozornice i svi se kuhaju u šatorima. Tu je većina festivala na prekrasnim mjestima okruženi najljepšom prirodom.

No, nisu samo festivali mjesta gdje se može dobro zabaviti, postoje i standardna «party» mjesta i gradovi gdje se može otići bilo kada – i dobar provod je zagarantiran.

Znam da su neki festivali i koncerti već prošli, ali većina se održava svake godine, dakle ako ste propustili otići ove godine, imate dovoljno vremena da se pripremite i planirate za sljedeću godinu. Donosimo vam naputke kako se kretati i kako se smjestiti u Hrvatskoj.

Pripremili smo i kartu sa interesantnim prijedlozima. Možda je najbolje da izvadite ovu kartu iz Novog glasa i objestite ju u svoju sobu. Gledajući svaki dan u tu kartu, možda dođe i motivacija za učenje – što prije položiš sve ispite, imati ćeš više vremena za avanturu na Jadranskoj obali!

Kako putovati po Hrvatskoj?
Za početak, sagledajmo kakve su opcije za putovanje najbolje.

Autobus
Kako željeznička mreža u Hrvatskoj baš i nije razvijena u svim pravcima, i putovanja dugo traju, bus je jedna od najčešćih opcija za međugradska putovanja. Svi su klimatizirani i voze dosta često. Još ako šofer tijekom peterosatnog putovanja pusti Mišu Kovača i putujete magistralom – doživljaj će biti 100% autentičan. Možete i zamoliti vozača da stane bilo gdje uz vašu rutu. Neke firme imaju i popust za studente – zato na šalteru uvijek pitajte!

Automobil/Motocikl
Definitivno najugodnija vrsta prijevoza koja omogućava puno slobode. Autoceste u Hrvatskoj su nove – i zato su trenutno jedne od najboljih u Europi. Brzo ćete stići od sjevera do juga. Ako ste pak zaintereirani za avanturu, preporučujem rute na lokalnim cestama kao što su Jadranska magistrala ili zavojite ceste unutrašnjosti Istre. Putovanje na lokalnim putevima će trajati duže, ali će biti i ljepše. Možete stati i okupati se na primjer. Pazite po lokalnim cestama, osobitno na otocima, jako su zavojite i opasne – često bez adekvatne ograde sa strane. Automobilom na trajekt je skupo, pa imajte to na umu. Aplikacije poput «bla bla car» i druge «mitfahrgelegenheit» su dostupne i u Hrvatskoj, tako da je i to naravno opcija. Ne vozite umorni i pijani!

Vlak
Ovaj način putovanja je pogodan samo za određena odredišta u Hrvatskoj. Vlak je ostao, po mojem mišljenu najudobniji način prijevoza. Hrvatske željeznice će vas vratiti u prošlost ali i pružiti poglede na neke od najljepših pejzaža u Hrvatskoj. Karte nisu skupe, postoje popusti za studente, ali putovanja obično duže traju nego autobusom. Između velikih gradova postoje linije sa brzim nagibnim vlakovima koji su jako udobni.

Brod
Putovanje brodom je samo po sebi posebno. Uglavnom su prisutne 3 kategorije broda: trajekti koji su najveći i povezuju velike otoke i Italiju sa Hrvatskom, zatim brzi međuotočki katamarani i manji brodovi, te izletnički brodovi kojima plove lokalni pomorci. Putovanje brodom je super i ne košta puno ako ne idete autom. (Auto na trajektu je skup!) Ako iskombinirate dobru rutu – izbjegnite autobus, vlak ili auto i putujte samo brodom!

Jedrenje
Ovo je posebna sub-kategorija putovanja brodom. To je zapravo više od putovanja. To je avantura za cijeli život, i po meni je najbolji način za otkrivanje Jadranske obale. Ipak najljepše dijelove Jadranskog mora možete vidjeti samo brodom! Najidealnije je ako poznajete nekoga tko ima brod – iznajmljivanje je jako skupo, ali vrijedi svakog centa! Postoji puno agencija za iznajmljivanje brodava (sa skiperom ako ne znate ploviti) ili opcija poput «The Yacht Weeka» koji organizirano za mlade nude putovanja (parti parti!) po moru.

Autostop
Najjeftiniji način. Stopiranje po Hrvatskoj je dozvoljeno na svim cestama, osim na autoputu. Na autoputu postoji mogućnost stopiranja na benzinskim postajama i odmorištima uz cestu. Autostop je najbolje raditi u grupi od 2 – 3 ljudi. Pazite se manijaka! :)

Bicikl
Ovo je pravi izazov! Postoje razne rute o kojima se možete informirati na biciklističkim forumima (isto vrijedi i za moped i motor) koji vam sugeriraju sigurne lokane ceste. Hrvatska nije ravna zemlja, osim na istoku u Slavoniji, tako da pedaliranje neće biti lako. Putujte navečer i ujutro, izbjegavajte sunce i imajte uvijek svijetlo sa sobom!

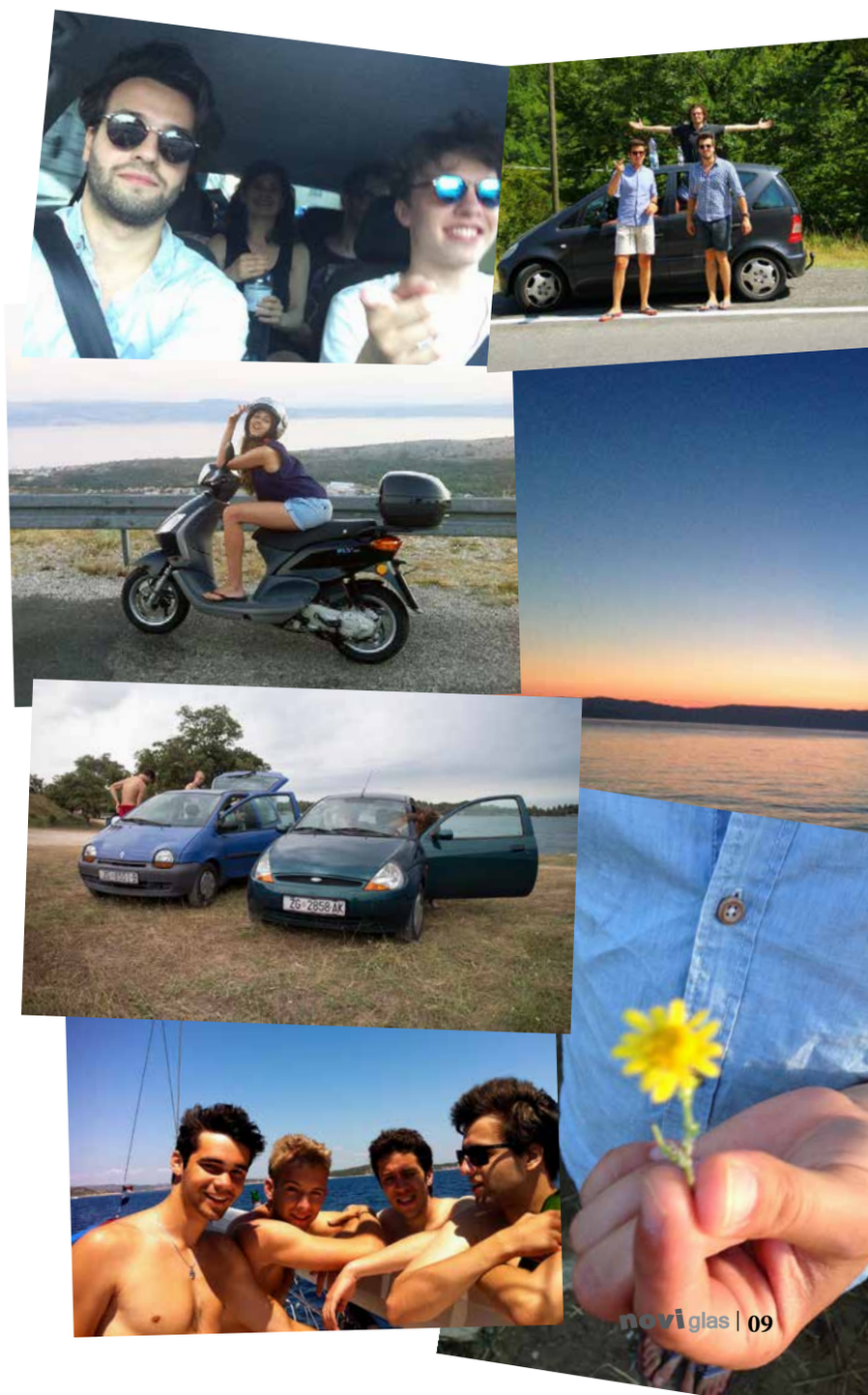

Kako spavati u Hrvatskoj?
Ako nemate neke poznanike, prijatelje ili obitelj u Hrvatskoj, morati ćete se odlučiti za neku od opcija smještaja u Hrvatskoj. Postoji mnogo mogućnosti, pa krenimo redom:

Hoteli
Hotela kao i svugdje ima u raznim kategorijama i cijenama. Informirati se može na različite načine. Hoteli su za studente najvjerojatnije dosta nezanimljiv način smještaja.

Hosteli
U zadnjih nekoliko godina je broj hostela u Hrvatskoj u porastu. Ovaj oblik smještaja je pogotovo za preporučiti u gradovima kao Zagreb, Split, Zadar ili Rijeka. Ima ih puno, i nisu loši. Smještaj u hostelu je uvijek dobar način da se upoznaju novi ljudi.

Privatni smještaj a.k.a. «Cimer fraj»
Privatni smještaj poput apartmana ima dugu tradiciju. Table «Cimer fraj» postale su neizostavni element turističke ponude u Hrvatskoj. Kategorija i mogućnosti ima bezbroj. Interakcija sa lokalnim stanovništvom je uvijek zanimljivo iskustvo. Danas svatko sve ima online, a i službe za iznajmljivanje poput airbnb-a nude jako dobre apartmane. Mogu se naći i zanimljivi objekti poput starih svjetionika koji se mogu iznajmiti.

Kampiranje
Šator je uvijek opcija kada se ide na put. Hrvatska ima veliku mrežu kampova koji su jako dobro uređeni. Cijene kampiranja ovise o lokaciji i vrsti kampa. Divlje kampiranje je zabranjeno, ali se praktircira. Ako vas ulovi policija, recite da niste znali i da ste bili umorni – sigurno neće biti većih problema. Ljeti su temperature jako visoke, tako da i bez šatora možete spavati i pod vedrim nebom - meni osobno najbolji način spavanja u prirodi. Spavanje u autu isto je opcija dok vas sunce ne probudi. Ne palite vatru gdje se ne smije!

Gdje otići?
Postoji bezbroj mogućnosti, i svudje je lijepo ako je čovjek u dobrom društvu. Proći ćemo Hrvatsku kroz regije, jer osim mora postoje i druge stvari koje su zanimljive. Naravno nemoguće je proći sve, ali ostatak je na vama da otkrijete sami.

Sjeverna Hrvatska (Zagorje, Prigorje, Međimurje)
Zemlja «gemišta» (hrvatske verzije špricera) i brijegova sa glavnim gradom Varaždinom i drugima poput Čakovca, Krapine i Križevaca. Krajolik nalik Austriji i Sloveniji sa pomalo mađarskog utjecaja idealno je mjesto za uživanje u prirodi, špeku, zagorskim štruklama, baroku, i vinksim cestama. Dom je mnogih manjina u Hrvatskoj i vrlo je raznolika regija. Za preporučiti je obilazak gradova, vinskih cesta i najvažnijeg festivala u Varaždinu zvan **Špancirfest** (od riječi spazieren). Špancirfest traje nekoliko dana i održava se krajem 8. mjeseca/početkom 9. Definitivno je jedan od must go festivala u Hrvatskoj. Sve popularniji je i takozvani **Forestland** – festival elektronske glazbe u Čakovcu.

Zagreb i okolica
Glavni grad nudi razne mogućnosti cijele godine. Može se i dogoditi da preko ljeta u nekom trenutku bude prazan, jer su svi na moru. Od velikih festivala ljeti su najzanimljiviji **Štrossmartre** (festival glazbe i umjetnosti na Gornjem gradu u Zagrebu sa pogledom na cijeli grad), **Fantastic Film Festival** (filmovi horora i science fictiona na raznim lokacijama u Zagrebu i okolici, na primjer stara kula na brdu iznad Zagreba zvana Medvedgrad), **INmusic** festival – jedno od najvećih glazbenih događanja u Zagrebu – definitivni «must go» prije zadnjih ispita u Junu!
Dani piva u Karlovcu (45 min od Zagreba) su svojevrsni spektakl za sve ljubitelje piva, u gradu sa stoljetnom pivarskom tradicijom.

Istočna Hrvatska (Slavonija, Baranja, Posavina, Moslavina)
Istok Hrvatske je poznat po svojim panonskim ravnicama, poljima i vinu. To je dio Hrvatske koji je nedovoljno istražen u smislu turizma, iako se ima puno toga za vidjeti. Već samo putovanje Slavonijom je spektakl sam za sebe. Ima nekoliko velikih gradova poput Siska, Slavonskog Broda, Osijeka i Vukovara. Nezaobilazna odredišta su Kopački rit ili vinski podrumi u Iloku (definitvno preporučujem!).
Od festivala najpoznatiji su **Vukovarski filmski festival**, **The Green Forest Open** u Gunji orijentiram prema elektronskoj glazbi, **Panonian Challenge** u Osijeku što je zapravo hibrid glazbenog festivala i ekstremnih sportova.

Gorska Hrvatska (Gorski Kotar & Lika)
Iako Gorska Hrvatska nije previše popularna na festivalskoj sceni, moramo ju spomenuti zbog prirodnih znamenitosti. Koga više zanimaju brda, planinarenje, biciklarenje ili seoski turizam, ne treba putovati dalje prema moru. Gorski kotar i Lika su idealna mjesta još uvijek netaknute prirode, gdje ima mnoštvo stvari koje se mogu raditi. Moj osobni favorit je rafting na jednoj od mnogobrojnih rijeka ili pak posjet nekom nacionalnom parku. Tko želi napuniti baterije i ne želi se gužvati na moru – Gorski kotar i Lika su the places to be!

Istra
«Lipo je u Istri bit!» kako kažu Gustafi. Zaista je lijepo biti u Istri. Sa Istrom se ne može pogriješiti! Turistički najsuperiornija regija u Hrvatskoj ističe se svojom bogatom ponudom na istarskoj obali ali i unutrašnjosti (unutrašnjost je geheimtip!) Super hrana, ljudi, priroda, sve je tu. Mnoštvo festivala kao **Outlook, Dimensions, ili Seasplash festival** su među najpoznatijim i najvećim festivalima u Hrvatskoj. Moj osobni favorit kojeg mogu definitvno preporučiti je **Motovun film festival!** Motovun je priča za sebe, nije liči na klasični festival, ali opet je spoj kulture, filma, glazbe i feštanja do jutra. Morate otići.
Psst, za one željne intime, dobrog vina i jazz glazbe morate posjetiti gradić Bale (nisam ga stavio na kartu, morate ga sami naći!) i njegov **Last minute Open Jazz Festival!**

Sjeverni Jadran (Kvarner i Sjeverni Jadran)
Na sjevernom dijelu obale glavna party destinacija je sigurno «hrvatska Ibiza» **Zrće** na otoku Pagu. To je ujedno i najveća i najeksremnija party destinacija. Ljubitelji elektronske glazbe i clubbinga mogu uživati cijelo ljeto uz svjetski poznate DJ-e. Zrće beach je neizostavno odredište ako ste u potrazi za partijima. Nakon više od nekoliko dana čovjek poludi, tako da je najbolje otići na noć ili dvije. Čuvajte se droge i previše alkohola – redovito pijte vodu. Isto tako otok Rab ili Crikvenica imaju poznate velike diskoteke i partije na plaži do ranog jutra. Vrlo intenzivno – ali i vrlo cool.

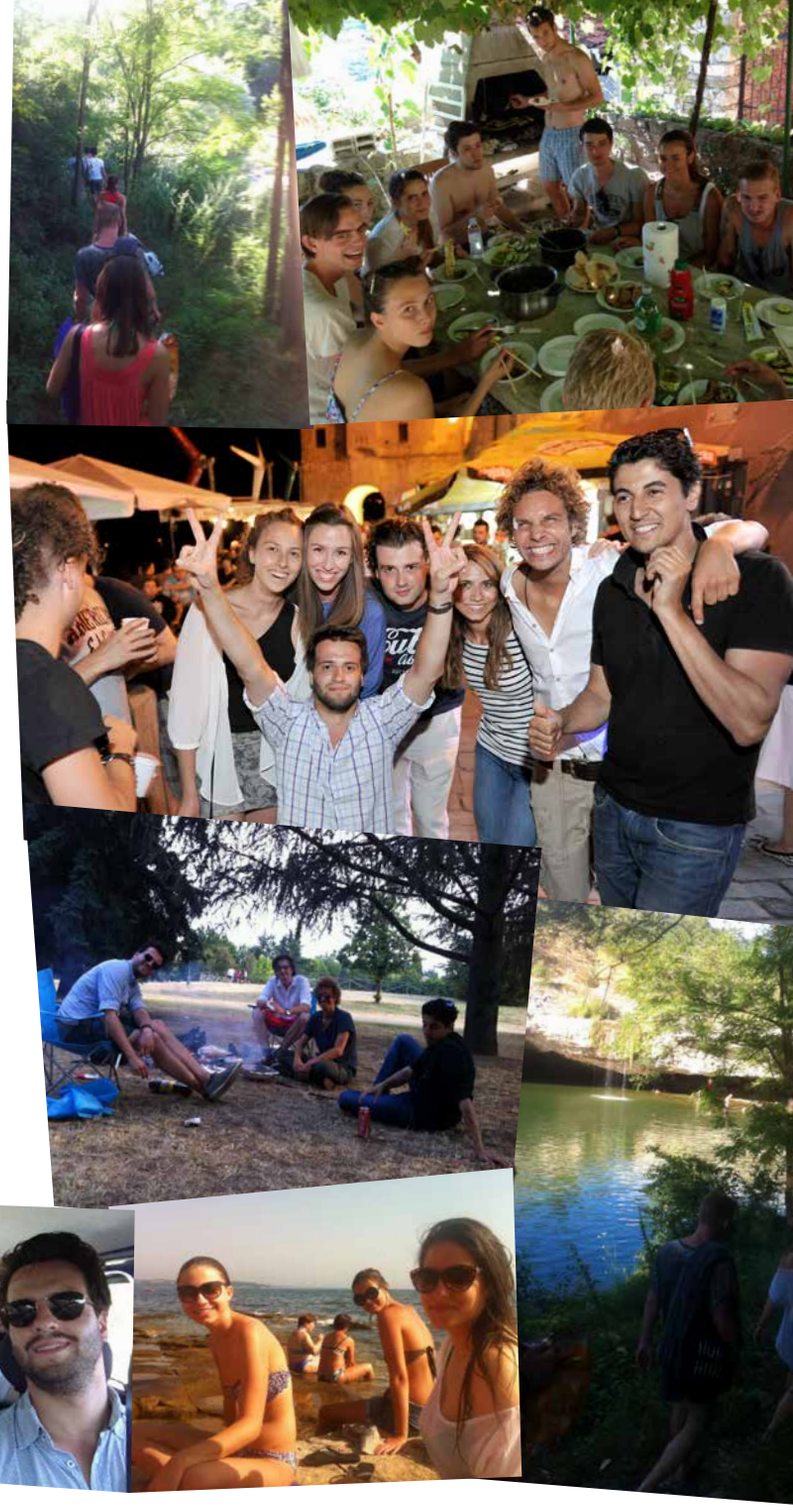

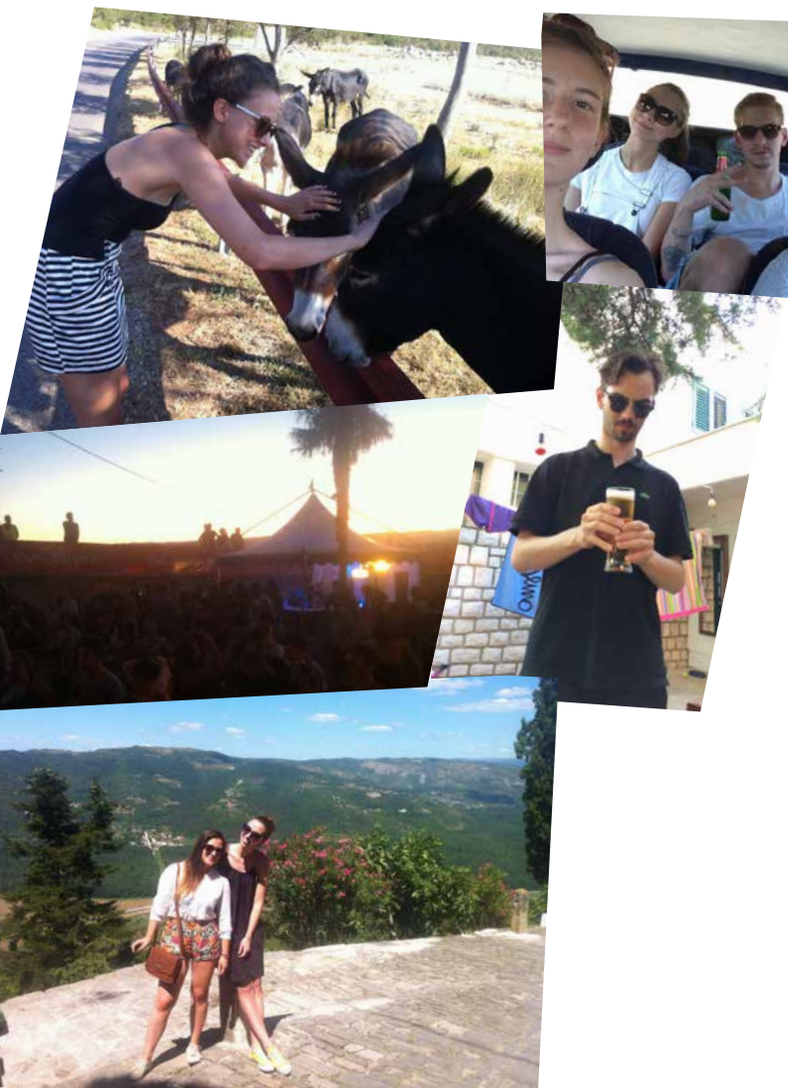

Središnji Jadran
Puno gradova garantira i puno dobre zabave. Svaki grad poput Zadra, Šibenika ili Splita ima svoja legendarna mjesta za zabavu. Posebno mjesto u našem članku dobivaju sada već legendarni **The Garden Festival** u Tisnom i **Ultra Europe** festival u Splitu. Ultra Europe je jedan od najvećih partija u Europi tijekom ljeta, nisam nikada bio, ali sigurno se isplati otići. Oni željni kulture nikako ne smiju propustiti **Splitsko ljeto**.

Južni Jadran
Iako je teško geografski odrediti gdje počinje, a gdje završava koji dio Jadrana, reći ćemo da su otoci od Splita prema Dubrovniku pravi raj na zemlji. Otoci nude dobru kombinaciju zabave i odmora. Vis će ponuditi mnoštvo galerija, povijesti i tajnovitih partija u šumi, dok će Hvar biti lijepa ali i skupa party destinacija gdje dolazi čak i svjetski jet set (moći ćete na primjer sresti mlađe članove britanske kraljevske obitelji). Ovaj dio Jadrana idealan je itinerer za jedrenje ili putovanje brodom na jedan dan. Lijepa priroda na Mljetu biti će bolja od bilo kakvih partija, a **Dubrovačke ljetne igre** biser su ljetne kulturne ponude u Hrvatskoj.

Nikola Znaor

Karta festivala u Hrvatskoj

INMusic Festival
22.07. - 24.07.
Lokacija: Zagreb
Opis: Koncerti & glazba

Špancirfest
21.08. - 30.08.
Lokacija: Varaždin
Opis: Umjetnost, perfomance & gla

Motovun film festival
25.07. - 29.07.
Lokacija: Motovun
Opis: Film & koncerti

Međunarodna smotra foklora
15.07. - 19.07.
Lokacija: Zagreb
Opis: Pjesma, ples & folklor

Seasplash
16.07. - 19.07.
Lokacija: Punta Kristo u Štinjanu kraj Pule
Opis: Glazba, reagge, ska, hip hop

Outlook Festival
02.09. - 06.09.
Lokacija: Pula

Dimensions Festival
26.08. - 30.08.
Lokacija: Pula

Hideout Festival
28.06.-02.07.
Lokacija: Pag
Opis: Clubbing

Sonus Festival
16.08. - 20.08.
Lokacija: Pag
Opis: Clubbing & DJ

Fresh Island festival
15.07 -17.07
Lokacija: Pag
Opis: Clubbing

The Garden Festival
01.07.-08.07.
Lokacija: Tisno
Opis: Party & elektro glazba

Super Uho
03.08. - 05.08.
Lokacija: Šibenik, kaštel Sv. Mihovila
Opis: Koncerti, glazba

Splitsko ljeto
14.07. - 14.08.
Lokacija: Split
Opis: Kultura, ples, glazba

Ultra Europe Fe
10.07. - 12.07.
Lokacija: Split
Opis: Najveći festival
regiji

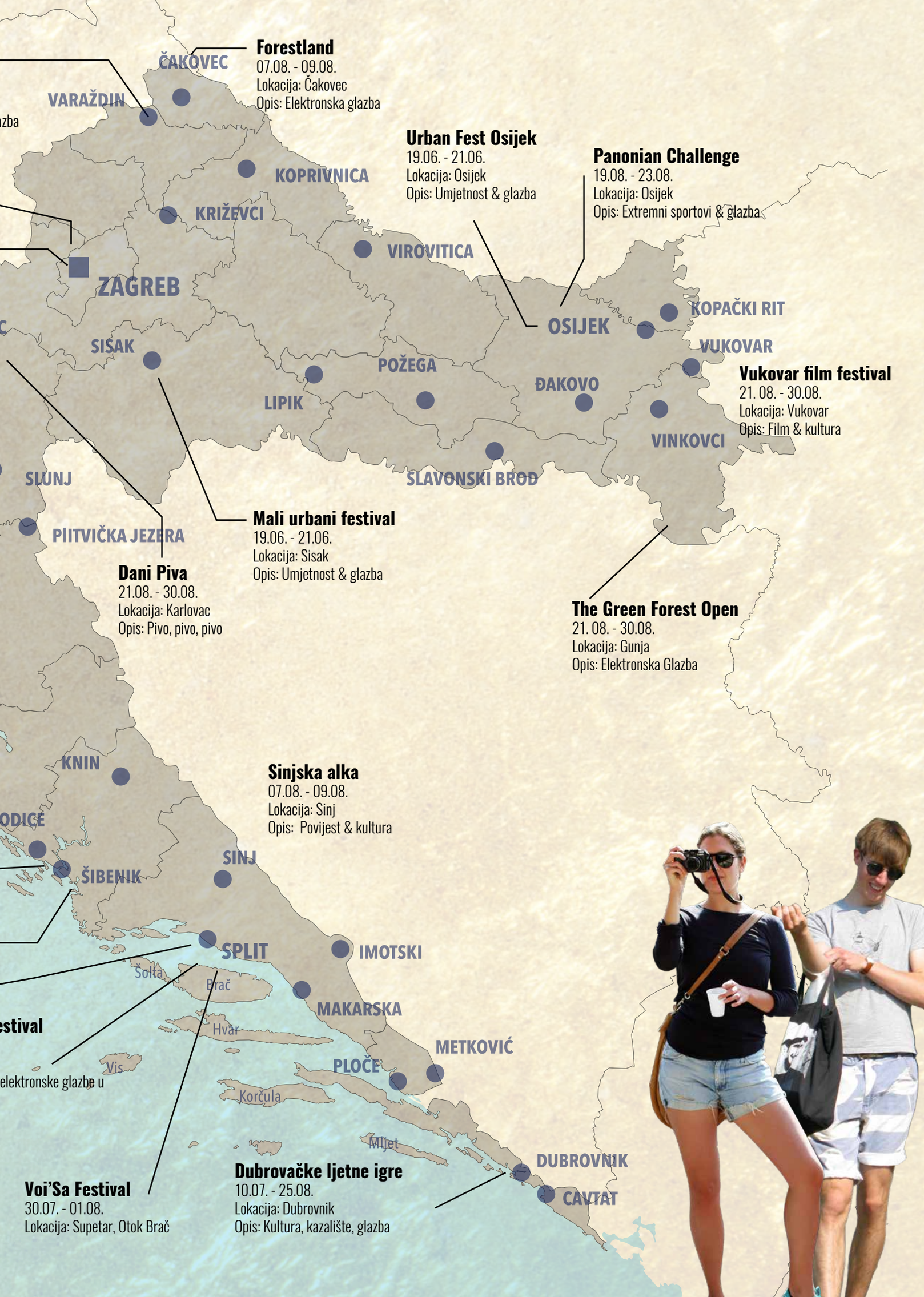
ČAKOVEC
VARAŽDIN
KOPRIVNICA
KRIŽEVCI
VIROVITICA
ZAGREB
OSIJEK
KOPAČKI RIT
VUKOVAR
SISAK
POŽEGA
ĐAKOVO
LIPIK
VINKOVCI
SLAVONSKI BROD
SLUNJ
PLITVIČKA JEZERA
KNIN
SINJ
ŠIBENIK
SPLIT
IMOTSKI
Šolta
Brač
MAKARSKA
Hvar
METKOVIĆ
Vis
PLOČE
Korčula
Mljet
DUBROVNIK
CAVTAT
Forestland
07.08. - 09.08.
Lokacija: Čakovec
Opis: Elektronska glazba
Urban Fest Osijek
19.06. - 21.06.
Lokacija: Osijek
Opis: Umjetnost & glazba
Panonian Challenge
19.08. - 23.08.
Lokacija: Osijek
Opis: Extremni sportovi & glazba
Vukovar film festival
21. 08. - 30.08.
Lokacija: Vukovar
Opis: Film & kultura
Mali urbani festival
19.06. - 21.06.
Lokacija: Sisak
Opis: Umjetnost & glazba
Dani Piva
21.08. - 30.08.
Lokacija: Karlovac
Opis: Pivo, pivo, pivo
The Green Forest Open
21. 08. - 30.08.
Lokacija: Gunja
Opis: Elektronska Glazba
Sinjska alka
07.08. - 09.08.
Lokacija: Sinj
Opis: Povijest & kultura
Voi'Sa Festival
30.07. - 01.08.
Lokacija: Supetar, Otok Brač
Dubrovačke ljetne igre
10.07. - 25.08.
Lokacija: Dubrovnik
Opis: Kultura, kazalište, glazba

Interview

Gerhard Steier

„Ovo si Gradišće nije zaslužilo“

Gerhard Steier se je ča poufao. Bez njega ne bi bilo moglo dojti do koalicije med črljeni i plavi, jer on je morao otvoriti konstituirajuću sjednicu Zemaljskoga sabora. Bivši parlamentarac iz Cindrofa je pri toj sjednici istupio iz SPÖa ričami «quod licet Iovi non licet bovi» i s tim mislio Hansa Niessla. Sada je slobodan mandatar u Zemaljskom saboru.

Ćemo lako početi. Rekli ste pri vašem govoru na utemeljajućoj sjednici Zemaljskoga sabora, da ćete sobom zeti zvon – ki je zapravo znak funkcije predsjednika. Kade je zvon sada?

Na želju mojega prethodnika Waltera Priora, ki mi je ončas dao zvon, sam mu ga sad na kraju moje funkcije najzad dao.

Malo već od pet tajedan je prošlo od izborov do utemeljajuće sjednice. Kako dobro ste si Vi premislili ta Vaš korak?

Korak nije bio samo poslidnjih pet tajedan nego duglje u mojoj pameti - ali na drugoj strani se je u poslidnji peti tajedni toliko stalo, da je postalo važno - da se jedan najveći korak more ocijeniti kot kaštiga protiv črljeno-slobodnjačke stranke – dakle rot-blau. Nadalje je ali išlo i za mandat jedne političarke – ona je kod izborov dostala prednosne glase i njimi mandat, a toga su joj sa strani partije pri dodiljenju mandatov jednostavno zeli– i to je zapravo jedan korak, koga nisam mogao s njimi pojti – a k tomu svemu se je tako čuda protiv moje pršone dogodilo. Na primjer, pri sudu, kade su mi već od četira ljet dugo ča predbacivali– a na poslidnje je to vandošlo, ča sam svenek rekao, da nisam kriv. A to je bilo za mene tako dramatično, da mi već nij bilo moguće s njimi (socijaldemokrati) nadalje djelati.

Bečanske novine „Falter" su vam dodilile titulu „Hero der Woche" - dakle „heroj tajedna". Je to bila i za Vas heroična akcija – istupiti iz partije?

Mi dva znamo, da nije lako, ako si prik 35 ljet u jednom društvu ili partiji aktivan, tako lako istupiti nije – i sve funkcije položiti. Na drugoj strani, kad sam ja u partiju stupio, su bile takozvane vridnosti "Werte/Inhalte" socijaldemokratom još čuda vridne, ke su dokumentiralie ča to znači biti socijldemokrat. Ali na primjer je sada postala socijaldemokratska stranka sve već nek jedan „WAHLVEREIN", jedno izborno društvo, ko već nima veze s povijesnimi žilami socijaldemokracije – a to mi je važno. I da nisam odsudjen.

Kakova je bila Vaša reakcija na odluku da će Gradišće dostati črljeno-plavu koaliciju?

To se je u poslidnji tajedni jur kazalo kod socijaldemokratov, da je to bio jedan stav, ki se je jur duglje pripravljao. Za mene se je tako uredilo, da su ljude – dakle člane socijaldemokratske stranke, pitali – je li će se SPÖ pominati po izbori sa svakom partijom. Odluka je tako ispala, da je to važno, da je to moguće. To ali još nije bilo povezano s tim, da će se s FPÖ-om stvoriti koalicija. Na drugoj strani pak su ali jako brzo, nakon trih dan ili ča, uredili novu koaliciju. Za me je to bilo očividno, da su s takovim partnerom išli u koaliciju, ki je bio jako lakocjeno za dostati. Koga su samo zeli, da ostanu dalje na vlasti – s drugimi se nisu spametno pominali. Isto ali i zato, kad im je bilo svenek u glavi, da bi se i bez SPÖ-a mogla sastaviti vlada.

Zač to nij dobro za zemlju Gradišće, imati jednoč promjenu u vladi?

Da, to sada nima samo s črljeno-črnimi veze – ča je bilo. Ta vic je, da su u 70.-i ljeti druge pokrajine, socijalpartneri i partije uredile vlade – a bilo je i onda jur teško – pak su se ali još svenek skupa snašli. Važno je ovde, da su slobodnjaki u povijesti u Koruškoj i u Beču – svenek kad su bili na vladi - producirali kaos. A kod nas u Gradišću se kaže jur u prvi sjednica, kako su ti ljudi, kako je ta koalicija čemeran temelj za naše Gradišče. Na primjer su pri poslidnjoj sjednici producirali veliku falingu: ta grupacija (črljeni i plavi klub) je doprimila u Zemaljski sabor na sjednici potribovanje, pak su sami protiv svojega potribovanja glasovali.

Ali je to bio samo kaos?

Ne, črljeni pak slobodnjaki se nisu stali – a to nasuprot vlašćoj molbi. A predsjednica Benkö to nije mogla korigirati – ili nij bila za to u stanju. A tomu se smije cijela Austrija.

Ča je razlika med parlamentarcem u Beču i predsjednikom Zemaljskoga sabora u Željeznu?

Gradišćanci su ti jako blizu – a Beči si daleko kraj od toga, ča ti je doma blizu. Jedino ča je bilo drobro je, da sam bio u časi kao parlamentarac isto i načelnik u Cindrofu i tako blizu ljudem. A u Gradišću si svaki dan 10, 20, 30 puti s Gradišćanci skupa, ki te zamolu zač, ki te zač prosu. To je direktnije nek u Beču.

Ča je bio Vaš najveći politički uspjeh?

Beči je bio jedan važan dio jedna peticija, ku je potpisalo skoro 10.000 ljudi, kade je išlo za školski promet , tzv. Schulbusverkehr - da se za svako dite mora jedan stolac i jedan gurt na raspolaganje staviti, ako se vozu na kakove školske projektne dane – tako da su svi osigurani. To isto smo i za dicu u čuvarnica uredili. Kade se to nije uredilo, je dnevni javni školski promet, takozvani „Linienverkehr".

U Željeznu je bio jedan važan uspjeh – u prošlom decembru - da smo odstranili proporc. Prik toga se je duga ljeta diskutiralo. A i na drugoj strani – direktni kontakt sa školari, kad su došli oni u Zemaljski sabor – kad si mogao s njimi diskutirati i kad smo predstavili «Demokratie-App» za mobilne telefone. On je zato dobar, da razumiš političke mjere, i da razumiš kako jedna pršona more nastati na primjer Zemaljski poglavar ili načelnik itd. To znaju onda koristiti i u škola – i to dici i pomore da razumu današnju Europu – a s tim appom se još i moreš igrati jedan protiv drugoga. Da politika ne bude samo „teater", zu put rečeno!

Ke mogućnosti i ku političku moć ima jedan jedini mandatar kot ste vi sada u saboru?

Na primjer, kod mene je važno, da se bar s kim pominaš – ja sam jedan mandatar, za koga je glasovalo direktno već od 3.500 ljudi, tako sam direktno u parlamenat odibran od ljudi. A meni je svaki glas važan. Ako se sad u saboru pominaš s drugimi partijami, je svenek i moguće, da se najdu dvimi od kih ne bi bio mislio, da ćedu se skupa najti. A to valja isto za mene.

To znači, ako vam se vidi jedna molba od SPÖ-a, bi tu isto podupirali?

Ako je tako, znači da je po sadržaju i formalno va uredbi, zač to ne bi podupirao? Svenek je najvažnije, je li si u općinskom tanaču ili u zemaljskom saboru ili u Beču u parlamentu – ako je ča spametnoga, onda je to, ča sam ja – slobodni mandatar – svaki mandatar. Ali očividno je, da su mnogi mandatari uključeni u partijski sistem ili u klub. Ali, na primjer, svaki bi morao zato stati, ča je za ljude najbolje, a ne za partije.

Bi rado jednu točku za manjinu Gradišćanskih Hrvatov preminjili?

Va izjavi vlade za iduću periodu se najde, da ćedu se manjine nadalje podupirati. Mi dva znamo da nije podupiranje tako veliko – i da bi bilo čuda već moguće. Na primjer na školskom polju ili u čuvarnici – ali to je čuda djela. Kompetencija za govor se mora obdržati ali i razvijati. A naša dica su naši multiplikatori za hrvatstvo. A starji moraju bit odgovorni i njim moramo nuditi jedan program. A od pada željeznoga zastora početo su slavski jeziki opet važni na djelatnom polju i doprimu šanse za Gradišćanske Hrvate.

Ako već ne bi bili u politiki – ča je Vaš plan B?

Ja imam čuda mogućnosti, ke bi u planu B mogao realizirati– ali za sada sam član zemaljskoga sabora, a to ću sada hasnovati i djelati za naše ljude – a med drugim i za hrvatske posle. A to, ča će se nadalje dogoditi, to ćemo viditi i za sada nije važno. Važno je, da sam pri izbori u željezanskom kotaru bio ta član od svij partijov, ki je dostao najveć prednosnih glasov, a za to zaufanje sam ljudem zahvalan.

Konstantin Vlašić, intervju telefonom, 23. Julija 2015

DICA BEZ GRANICE

Srijedu jutro – prvo ča jutrom u radiju čujem su visti o nekoliki azilanti, ki nimaju krova prik glave. U cijelom Gradišću nij dost kvartirov za nje. Stručnjaki velu, da problem leži i u tom, kad su ljudi u seli skeptični prema tim tudjim ljudem.

Ja ta strah ne razumim, jer sam uprav na putu u Matrštof, kade smim za 15 dičakov iz Rumunjske prirediti nogometni kemp. I oni su tudji za mene – se zato moram njih bojati?

Najkašnje kad pred treningom zafućnem u svoju fućkicu i se trening počne, je ta skrb potpuno zabljena. Ja nek znam dvi riči po rumunjsku, ali to nas kod nogometa dalje ne pači. Skoro dvi ure dugo su dica puna veselja kod igranja i treniranja. Otpodne se onda vozimo u nacionalni park Niuzalj, kade im kažemo našu prirodu. Mali Viktor gleda velikimi očima, kad vidi zeca bižati prik poljnoga puta i s njegovimi prsti na glavi mi oduševljeno pokaže, ča je uprav vidio. Ja ga veljek razumim.

Po vičeri u gostionici se otpravimo na put domom. Onde nas još čeka „highlight" ovoga dana - nogometna utakmica prve momčadi Matrštofa. Nažalost vidimo još nek konac igre. Ali za dicu se sada stoprv počne ova utakmica. 7 rumujnskih dičakov zgrabi jednu labdu i s drugih 5 domaćih dičakov načinju dvi mišane momčadi. Bez da jedan drugoga razumu, bez da jedan drugoga poznaju. Odrasli gledaju kako se dica - 6 protiv 6 i to bez suca – igraju skoro jednu uru dugo nogomet.

Dan projde i ja se opet vozim u sridnje Gradišće. Slučajno povidaju u radiju, kako Ugarska načinja granicu prema Srbiji. Kanu smanjiti broj tudjih ljudi, ki dohadjaju u njevu zemlju. Onda vidim opet ta kip od tih 12 dičakov, ki se igraju nogomet. Postavi mi se pitanje, kako je moguće, da se na jednoj strani ljudi razumu bez riči a na drugoj strani se opet boju jedan drugoga. I u tom hipcu stoprv razumim, ča je jedan poznat človik svojim citatom pred malo već od 2000 ljet mislio: „...ako se ne obratite i ne postanete kao djeca..." Ugasim radio i se veselim na drugi dan, kad se opet smim igrati nogomet s dicom, ka ne poznaju granice.

Mario Radich

KI DOJDE K NAM?

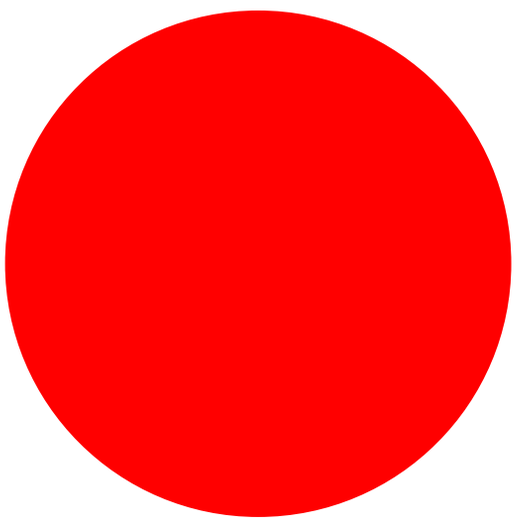

- Pravi bigunci
- Krivi bigunci
- Gospodarstveni bigunci
- Ljudi, ki asyl zloupotrebljavaju
- Ljudi = homo sapiens

DER KROWOD IN MIR

Dass die sogenannten „Burgenlandkroaten" existieren, wusste ich bereits seit meiner frühen Kindheit. Dass ich im Blut eigentlich selbst zum Teil einer bin, erst viel später. Mein Großvater war Burgenlandkroate und brachte seinen Kindern auch die Sprache und Kultur bei. Leider verlor sich diese Tradition in der nächsten Generation - nicht zuletzt da mein Vater eine Chinesin heiratete, auch meine Cousins sprechen kein Burgenlandkroatisch – und bis 99 zu zählen war alles was ich bis ins 13. Lebensjahr auf kroatisch zusammenbrachte.

Dann kam die Musik.

Panonci – hier beginnen meine Wurzeln zur burgenlandkroatischen (Volks-)Musik. Dieses Tamburica-Ensemble, das offizielle Schulorchester meines Gymnasiums, brachte mich erstmals der kroatischen volkstümlichen Musik näher. Ich hatte zwar noch keinen Kroatischunterricht, aber lernte trotzdem bei den Proben immer wieder neue Begriffe und kulturelle Begebenheiten kennen. Das ging sogar so weit, dass ich ein kroatisches Lied singen durfte („Posijao sam ripu") und mich dann erstmals etwas ernsthafter mit der Sprache befasste.

Der nächste große Schritt hieß GRAJAM. Ein burgenlandkroatischer Gesangswettbewerb, bei dem ich zwar nicht mitmachte, aber trotzdem zum Mitfahren eingeladen wurde (immerhin sang dort eine Klassenkollegin und Freundin, draga Hanica). Und dort wurde von einem Jungen ein ganz bestimmtes Lied vorgeführt, das meine gesamte Musikgeschichte geprägt und meinen Musikgeschmack dementsprechend geformt hat. Richtig geraten – es handelte sich um kein anderes Stück als das legendäre „Vila" von Bruji. Das Lied, obgleich ich den Text nicht verstand, gefiel mir auf Anhieb. Es hatte einfach etwas, das meine Ohren fesselte und eine lange Zeit nicht wieder losließ.

Nun musste ich einfach mehr über diese Band erfahren und erkundigte mich, ob schon mal jemand von dieser Gruppe gehört hatte. Damals überraschend aber heute klarerweise stellte sich heraus, dass Bruji aus meiner Nachbarortschaft Großwarasdorf stammen und deren Leadsänger sogar der Vater meines Klassenkollegen und Freundes Konsti aka Milena ist. Mein Onkel besaß zwei CDs von ihnen („Kein Wort Deutsch" und „simo tamo"), die er mir gern überließ. Ich war nicht mehr zu bremsen, hörte mir die CDs sofort an (hatte sie möglicherweise auf Dauerschleife), besuchte daraufhin viele ihrer Konzerte und lernte in diesem Zusammenhang mehr über den „Krowodnrock" und die daraus entsprungenen jungen Bands meiner Generation: Elektrikeri und Kacavida (Stara Skola kannte ich zwar auch am Rande, würde sie aber nicht unbedingt in meine Generation zuordnen – damals dachte ich übrigens auch noch, sie wären eine der erfolgreichsten und berühmtesten Bands aus Kroatien). Wegen meiner Begeisterung entpuppte ich mich schnell als knallharter Fan dieses Musikstils, und dieses jugendliche Feuer würde sich bis in meine frühen 20er nicht mehr legen.

Heute spiele ich bei den Turbokrowodn – wir leihen uns Melodien oder Texte burgenlandkroatischer Volkslieder und verarbeiten sie auf moderne, rockige Art. Darunter fallen „Divojcica roze brala", „Crni oci", „Curi tiha godinica" und noch einige andere Lieder. Erstaunt bin ich vor allem darüber, dass das Repertoire an Volksliedern nahezu unerschöpflich ist und ich immer wieder etwas Neues kennenlerne. Rückblickend muss ich auch erwähnen, dass ich die burgenlandkroatische Sprache nicht so schnell gelernt hätte, wenn der Bezug zur Musik nicht vorhanden gewesen wäre - insbesondere da man ja erfahren möchte, was genau die Texte bedeuten und sich so sein Vokabular grundlegend erweitern kann.

Justin Kodnar

RADIO OP

JEDAN MODEL IZLAZA IZ STAGNACIJE?!

U poslidnji dani sam u novina (Standard/ Welt/Hrvatske novine) našao članke ki su me potaknuli da se bavim ovom tematikom i u NG-u. Kakove mogućnosti imaju manjine u Austriji da proširu ponudu emisijov na radiju i televiziji? Odnosno – koga to uopće izvan angažiranih grupic u manjinskoj sceni zanima?

U HN (09/07/2015) potribuje poslanik u Savezni parlamenat Niki Berlaković *„...veću prezentnost manjinskih jezikov u austrijski mediji".* Nekoliko dan po tom čitam u „DerStandard" izreku bivšega ORF-generala Teddija Podgorskoga, da je televizija okamenila, i da si od televizije već ništa ne moremo očekivati... *„Vom Fernsehen ist nichts mehr zu erwarten"(DER Standard, 17.07.2015, str.27)*

Sigurno, površno gledano prva izreka nima ništa s drugom posla. Ali samo jednu misao dalje ćutim dvojbu u sebi: znači to, da je potribovanje Nikija Berlakovića nepotribno? Ar ionako već televizija nima toga čara, kot je to još bilo pred 15 – 20 ljet? Si moramo mi (grad. Hrvati) sada premisliti druge medijske koncepte, kimi kanimo dostignuti hrvatsku publiku?

Da su mediji za opstanak jezika i kulture važni, nigdo neće negirati. Ali kakova ponuda je dandanas još zaista atraktivna? Kako se more optimalno djelati, da čim već ljudi najde pristup k hrvatskim medijam? Printmedije ali neću uključiti u moja razmišljanja, to je opet sasvim druga „gradjevinska jama".

Pogledajmo kratko u prošlost: U 70-ti ljeti se je ugodalo angažiranim borcem okolo braće Rešetarić i prijateljev dostignuti, da je ORF priznao svoju dužnost prema manjinam i počeo emitirati hrvatske emisije na valu ORF-Gradišće. Polako – od ljeta do ljeta se je izgradila hrvatska redakcija u Željeznu. Konačno moremo danas slušati dnevno na hrvatskom jeziku 42 minute informacije iz politike i kulture, izvješćaje o priredba i hrvatsku muziku. Visti od 12.38-12:40 i od 18:15 do 18:25, različne magazine za odredjenu publiku (dicu, mladinu, starije slušatelje itd.) svaki dan od 18:25 do 18:55. Jednoč u tajednu se čuje pandiljkom još jedan magazin od 20:04 do 20:30.

10 ljet po upeljanju hrvatskih emisijov na radiju smo dostali 1989. ljeta televizijsku emisiju „Dobar dan Hrvati". Još jedan važan korak za priznanje hrvatskoga jezika i kulture u Gradišću i još jedna mogućnost proširenja temov i izvješćavanj o različni dogodjaji i priredba na cijelo gradišćansko-hrvatsko područje. Kot znamo još i nimška publika rado gleda te emisije, prem manjkanja podtitulov.

Sve ovo ali nije moglo zaustaviti asimilaciju i gubitak jezične kompetencije. Euforična faza je brzo potonula i počele su nove diskusije, kako poboljšati situaciju. Opet stoji u centru potribovanj ORF. Ljudi gledaju rado televiziju ili slušaju radio-program. Zač ne potribovati već emisijov? Ada potribuju od časa do časa aktivisti ili političari poboljšanje, ili bolje rečeno proširenje emisijov na ORF-u. Ali, sve daljnje prošnje za proširenje ponude na hrvatskom jeziku u gradišćanskom radiju i televiziji su odgovorni direktori u ORF-u odbili. Pod sadašnjimi financijskimi uvjeti da nije već moguće," ...ako nam politika da nalog i odredjenu svotu pinez, onda se moremo dalje pominat", tako tenor na Küniglberg-u. Politika riva odgovornost na ORF, a ORF opet na politiku, kucak sam sebe grize u rep.

Prem ove nezadovoljavajuće situacije gradišćansko-hrvatska društva nisu pripravna ili nisu u stanju napraviti jedan korak na stran iz starih kolomijov. Potribuju nadalje od ORF-a, ča nam ta ne more/ ne kani dati. Drugačije Koruški Slovenci. Kooperacija dvojezične privatne i nekomercijelne radiostanice AGORA s ORF-om je omogućila, da imaju Slovenci cjelodnevni radioprogram na slovenskom jeziku, financiran od ORF-a i izdjelan djelomično od ORF-suradnikov i – suradnic. Kot se čuje, su Slovenci ovim rješenjem zadovoljni, ar imaju sada svoj radioprogram cijeli dan, a ne samo u jedno odredjeno vrime.

Zač držim i ja takov korak važnim i u Gradišću? Ljudi slušaju radio sve već samo uz put, kot zabavu u pozadini. Samo kada koč se navije radioprogram

u odredjeno vrime zbog jedne posebne emisije. Hrvati to neki djelaju i se priključu u 18:15 u hrvatsku emisiju ORF-a. Ali najvećemu dijelu ljudi to nije tako važno ili ne mislu uprav u to vrime naviti radio Gradišće. Kot znamo je ali ORF-Gradišće najpopularniji radioprogram u cijeloj Austriji. Veliki dio zahvaljujući tomu, da igraju cijeli dan informacije i dogodjaje umotane u ugodan muzički tepih (takozvani „Flächenprogramm"). Kod nas u Gradišću se je takova šanca za dvo- ili većjezični cjelodnevni radio pred 16 ljeti zamudila. Društvo „MORA-manjinski otvoreni radio" se je naticala za privatnu radiofrekvenciju i ju dostala skupa s novinami „bvz"(vlasnik ja tada bio ÖVP) i „BF" (vlasnik SPÖ). Podupiranje sa strani politike je bilo ali „lažno", jer su partijski interesi narodne i socijaldemokratske stranke prevladali nad željom MORE, stvoriti cjelodnevni četverojezični radioprogram. Ali i Savjet za hrvatsku narodnu grupu nije vidio tada šance u takovom programu, tako je ostala MORA sama na cidilcu, a „bvz" i „BF" su igrali svoju igru i porinuli MORU u kut, tako da je radio „Antenne4" morao prestati emitiranjem.

Ali namjesto lamentacije si je društvo MORA našlo novu kooperaciju: gimnaziju Gornja Pulja. Skupa su izdjelali koncept za većjezični nekomercijalni radio, naticali se za lokalnu frekvenciju u gornjopuljanskom kotaru i ju dostali s nalogom, na gimnaziji upeljati većjezični „radioprojekt" . Od 2009. ljeta emitiraju na frekvenciji/na valu 98,8 pod imenom „radioOP" svaki dan od pandiljka do četvrtka od 8:00 do 11:00 emisiju „Wunschvormittag" – pandiljak na ugarskom i nimškom jeziku, utorak, srijedu i četvrtak na hrvatskom i nimškom jeziku. Emisija ima karakter magazina, igra se puno hrvatske muzike a prinosi su iz cijeloga kotara, iz hrvatskih ili nimških sel. Moderacija je dvojezična, prinosi ovisno od mjesta snimanja ili na nimškom, hrvatskom ili ugarskom jeziku. Dodatno se emitiraju svaki dan početo od 5:oo jutra do 10:00 visti na hrvatskom i nimškom jeziku svake pol ure. Daljnji program oblikuju od 14:00 do 18:00 školari i mladina. Jedno-, dvo- ili još i trojezično, ovisno od jezičnoga znanje moderatorov. Navečer, od 19:00 do polnoći, igraju specijalne emisije na nimškom ili hrvatskom, kada koč i na ugarskom jeziku. Četvrtak od 19:00 do 20:00 je Hrvatska ura nared, pretežna tema: tambure i sve okolo nje. K svemu tomu igraju u radijuOP zanimljiv muzički program, u kom hrvatska i ugarska muzika imaju odredjeno mjesto. Gradišćanske i austrijanske grupe su važan dio glazbenoga miksa. Stream: www.radioop.at

Zvuči dobro, ali nažalost ne po cijelom kotaru! Frekvencija je tako konstruirana, da ne bludi druge radiostanice, zato se momentano program ne čuje optimalno u cijelom sridnjem Gradišću. Pomoći se more internetom i livestreamom. Tako se more slušati radio neodvisno od mjesta. Ali izgledi za poboljšanje su dobri. Momentano se istraživaju dodatne lokacije za odašiljavanje signala. U jeseni ćemo znati jur već o tom.

Jedan argumenat ORF-a zač ne more stvoriti kooperacije kot u Koruškoj i emitirati cjelodnevno radio na manjinski jeziki je ta, da nima nijedno hrvatsko ili ugarsko društvo vlašće frekvencije na raspolaganju, kot je to bilo koncem 90-ih ljet s frekvencijami 105,5 i 106,3. Danas na ovi bivši frekvencija MORE igra bečanska radiostanica „88,6- Der Musiksender".

A zač ne bi bilo moguće koncept MORE i gimnazije Gornja Pulja prenesti na druge školske centre kot na primjer Željezno ili Bortu? Prednosti ležu na ruki: dica se vježbaju svoje jezike (hrvatski, ugarski) u škola a u emisiji je moraju/moru upotribiti pred mikrofonom. Tako dostaje i jezik opet svoju funkcionalnost, a tim se jača i njegov imidž. Ako bi se onda drugim korakom povezala jedna frekvencija s drugom (zalančati frekvencije), bi mogli dvojezičnim radioprogramom pokriti skoro cijelo područje na kom živu Gradišćanski Hrvati.

Radio- i TV-emisije su ali samo jedan dio mogućnosti čuti ili čitati hrvatski jezik. Kot je poznato, ko mladina već kumaj gleda televiziju uživo. Većina si pogleda serije ili filme u internetu onda, kada je nje volja. „Dobar dan Hrvati" i ja (iako sam jur u zrelijoj starosti) jur dugo već sam nisam vidio u redovitom programu na televiziji nego si ga pogledam u videoteki ORF-a. A hrvatske visti čitam svaki dan na"ORF-online" hrvatske redakcije. Internet uplesti u strategiju za obdržanje jezika nije ništa novoga, ali konzekventno proširiti mogućnosti mora stati na prvom mjestu daljnjega truda.

Dosta puti sam u školi pitao mlade ljude, kako izgleda s konzumiranjem visti na radiju ili televiziji. Većina je priznala, da ne gleda/sluša visti na ORF-u, niti nimške ne, a još manje hrvatske. Ali: visti u internetu su tema. Ali zabavljati moraju. Tako su me upozorili na jedan youtube-prinos: LeFloid(https://www.youtube.com/watch?v=6ETcdDoOyoA). Ta mladi Nimac zabavlja svojim (dosta kritičnim) načinom prezentacije visti već od 2.600.000 abonentov! Zač ne bi mogla grupica mladih i na gradišćanskohrvatskom producirati na ovakov ili sličan način visti? Triba se samo kamera/ili smartphone, sadržajni koncept i program za rizanje filma, to je sve! Savjet za hrvatsku narodnu grupu ima mogućnost, financijski podupirati ovakov eksperimenat. Ki će početi?

Joško Vlašić

HAKOVSKA VEČER: HAK THE FINALS

Pjesma, ples, veselje. Tako bi se najbolje opisala naša zadnja HAK-ovska večer na kojoj je tema bila karaoke. Ne znam da li se karaoke uopće kvalificira za temu, ali su sigurno garancija za dobru noć. Ta HAK-ovska večer je bila mali intermezzo između inače pretežito intelektualnih tema – pa smo tako pokazali da se i akademici ponekad zabavljaju.

Večer je počela polagano sa malo ljudi. Iskreno moram reći da smo se bojali da su se studenti odlučili ostati doma i dati prioritet ispitima. Ali onda, skupila se velika grupa ljudi kojima je pjesma ipak draža od teksta I tako je sve lagano krenulo…

Nakon što smo si svi uzeli dovoljno "teksta" na šanku, hakovci iz odbora su probili led. Sve nakon toga je povijest, a i znate kako se kaže: Jedna slika vrijedi tisuću riječi…

Hakovci na MEN-seminaru u Rumunjskoj

Ovoljetni vazmeni seminar MEN-a (Mladina europskih narodnosti) se je održao u gradu Tulcea u Rumunjskoj. Od 28. do 3. aprila je oko 90 mladih ljudi, zastupniki iz 15 zemalj cijele Europe, sudjelivalo na ovom seminaru. Domaćin je bila mladinska organizacija CTARM, ka pripada narodnoj grupi Arumuncev. HAK su na ovom seminaru zastupali Nataša Sarić, Maria i Lukas Kornfeind, Diana Jurkovits i Viktoria Wagner. Pri seminaru je bila i zastupnica Krimskih tatarov, ki se zanimaju za kooperaciju s MEN-om.

Seminar je stao pod geslom „Zbudi identitet". Diozimatelji su se u četiri djelaonica bavili s fotografijom, improvizacijskim kazališćem, ne-formalnim obrazovanjem i dugotrajnošću (Nachhaltigkeit) i su uz ove teme obradili geslo seminara. Djelatne grupe MEN-a su se bavile s idejami za novu skupnu kampanju MEN-a na temu antidiskriminacije. Na agendi ovoga seminara je bila i bijela knjiga MEN-a, ku su na nimškom jeziku jur prezentirali u decembru 2014. Diozimatelji su izdjelali strategije, kako bi se ova bijela knjiga i u budućnosti mogla implementirati u djelovanje MEN-a i svih učlanjenih društav.

Pri generalnoj sjednici je došlo do nekoliko personalnih promjenov. Tako je Nataša Sarić odibrana za komisarku za integraciju članov. U toj grupi su i Lukas i Maria Kornfeind i Viktoria Wagner člani. Konstantin Vlašić je napustio poziciju komisara za politiku. Njega je naslijedila Joana Hassa od društva Nimcev u Poljskoj (BJDM). Nova potpredsjednica za ured je Helen Christiansen (Rökefloose). U generalnoj sjednici su se zaključile dvi rezolucije. Odbor je napisao rezoluciju za bolju kooperaciju s Europskom unijom. Zato si želju osigurano financiranje i na polju administracije i na polju financiranja projektov kot i centralno mjesto za stavljanje zahtjevov za program Erasmus+. Cilj je obramba raznolikosti u Europi. Druga rezolucija od društva Junge Spitzen (Nimci u Danskoj) potribuje dvojezičnu topografiju kot i medije na nimškom jeziku u Danskoj. Nadalje se je HAK odlučio da će skupa s koruški Slovenci prirediti jesenski seminar u septembru 2016. u Austriji.

Pri ekskurziji su diozimatelji seminara imali mogućnost pogledati svakidanji život Arumuncev. Tako su si pogledali arumunska sela, poduzeća i školu, ka nudi arumunski jezik kao školski predmet. Nadalje nisu sudioniki pri vožnji brodom uživali samo u prelipoj prirodi delte Dunaja, nego i puno čuli o ekološkoj situaciji te krajine.

MEN Kampanja

Od 22. do 25. maja je HAK u centru primio 10 motiviranih članov MEN-a (Mladina europskih narodnosti) da skupa planiraju novu kampanju o antidiskriminaciji. Od HAK-a se za ovu kampanju angažiraju Maria Kornfeind, Nataša Sarić i Viktoria Wagner. One su skupa s mladinom iz različnih manjinskih društav premišljavali, kako moru druge ljude, pred svim većinu, osvidočiti, da je važno živiti skupa u društvu a ne diskriminirati ljude kad izgledaju drugačije, kad govoru druge jezike, imaju drugu vjeru ili ljubu drugačije. Planirali su akcije, flashmobe, naticanja, da moru upozoriti ljude na tu važnu temu. Prvi vidljivi korak kampanje je stranica na facebook-u, kade ćedu se nadalje prezentirati sve druge akcije u vezi s kampanjom. A pravi kickoff kampanje će biti na Diversity festivalu, ki će se ovo ljeto po prvi put održati od 18. do 16. augusta u Bautzenu, u Nimškoj. Priredit će ga MEN skupa s Lužički Sorbi. Već informacijov morete najti vrijeda na posebnoj stranici na facebooku ili na stranici MEN-a: www.facebook.com/yeni.org

#gradHrv

Danas poznamo nekoliko social media platformov. Ljudi si dilu pomoću ovih novih medijev različne informacije, slike, šale i puno već. Najveće platforme su facebook, twitter i instagram. U ovi mediji ljudi moru i hasnovati takozvani hashtage (hešteg).

S hashtageom se poruke markiraju i se tako moru i tematski sortirati. Ako kliknemo na neki hashtage, dobimo listu svih postingov. Danas svaka veća nogometna utakmica, svaka veća priredba, svaki drugi javni dogodjaj ili neka javna tema ima poseban hashtage. Još i serija „Tatort" ima hashtage. Ljudi s ovimi hashtagei markiraju svoje komentare o nekoj temi ili nekomu dogodjaju.

Konsti (@kpnsti na twitter) je u NG02/13 pisao o twitteru i rekao da nije puno gradišćanskih Hrvatov na twitteru, ali je kratko razložio mogućnosti ove platforme. Ja kanim njegovu misao opet reaktivirati i obnoviti. Predlažem da upeljamo poseban hashtage za gradišćanskohrvatske teme i sadržaje. Uzor nam more bit #ibktwit. Ovde ljudi iz Innsbrucka i okolice pišu tweets-e sa sadržaji, ki imaju veze s Innsbruckom - u bilo kom slučaju.

Pod hashtageom #gradHrv bi mogli objavljivati naše priredbe, novine i naše komentare ako imaju posla s našom narodnom grupom. Na jednu stran bi ovim putem bili unutar grupe bolje povezani, a na drugu stran bi mogli nastati i vidljiviji za javnost.

Tebi se vidi moja ideja? No onda, kad drugi put pišeš na facebooku o Danu mladine, dodaj #gradHrv tvojemu postingu. Kad pitaš nekoga političara na twitteru nešto u vezi sa zakonom za narodne grupe, dodaj #gradHrv svojemu tweetu. Pitaš se, što je novoga u sceni? Pretraži facebook, twitter ili instagram za #gradHrv.

Florian Wagner (@wagflo na twitter)

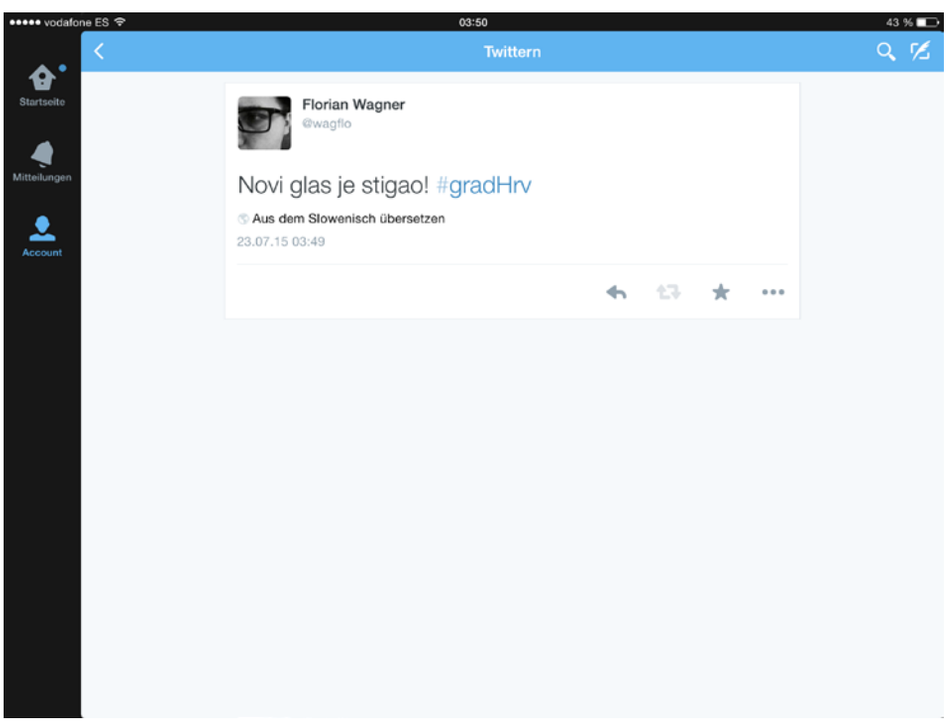

KRATKE NOVOSTI

Glasni jubilej u Schwindgasse

U zadnjem izdanju Novoga glasa u prošlom ljetu smo pisali o svečevanju «50 ljet Schwindgasse». To je bilo lipo. Ove dane imamo jedan drugi jubilej – ali na žalost manje razloga za svečevati . Pred ljeto dan su počeli prik 4. kata s gradnjom novoga stana i još svenek gradjevinsko djelo nij završeno – vrhunac do sada: U četiri jutro nas zbudi voda, ka kapa kroz plafon. Tri dane pred tim je isto jur škrapalo. Reakcija djelačev: «Uiiii. Wir machen.» A ako nas k noći ne zbudi indoor-godina, onda te najkasnije med 7.15 i 7.30 uri jutro počne bušilica „nujno" buditi iz sna. Ali tomu još nij dost – rijetko kada su djelači duglje od osmi jutro glasni Znamda nas samo kanu točno na čas zbudit, da ne zakasnimo na uni ili posao. Študentski facit: Ne domom dojti pred osmimi jutro.

Bombenštimunga

Nije tajna, da zna biti i u direktnoj okolici Hrvatskoga centra koč i glasno – čuda puti smo mi tomu krivi. Je li su to sad konverzacije na visokom retoričnom stupnju/levelu ili džemsešn, ki je zbog solo-instrumenta najednoč glasan nastao – svejedno. Nekim je to trn u oku. Razumljivo. Za neke je to zasluga intenzivnoga djela (čuda puti stoji to u relaciji s dizanjem stakla)– bombenštimunga je vridan cilj noći, si misli hakovac. Mi smo doživili čistu i originalnu bombenštimungu: „4. kat" gleda skupa film i kroz obloke se raszvićuje /zablista črljeno i plavo. Kratko pred polnoćom je. Črljeni križ stoji pred vrati. Ča se je stalo? A ov drugi auto – su vo ognjogasci? Oganj?!?! Je ki umro ili kani umrit? Ništ od toga. Stan vis-a-vis su evakuirali, kad je našao jedan stanovnik u dvoru nešto pogibelnoga – granatu iz Drugoga svitskoga boja. Smišno, da se tako ča najde kasno navečer. Novine «heute» su pisale o nestabilnom bojnom deliktu (Kriegsreliktu). Vojska je došla s eksperti, ki su tu bombenštimungu uništili. Zgledalo je kot da bi hitili granatu u specijalni kontejner za determinaciju. Bum. Živimo. Hvala, draga vojska, da ste nam ostavili naš kontejner za determinaciju. Centar još stoji.

Ciao, Mamica

Naša sustanarka Luka nas je ostavila. Srce, noge i lipi muži su ju odvukli u Madrid na zadnji semestar Barch-a (Bachelor of Architecture). Potom se već ne kani vrnuti u Beč. Zato mi ali ništ ne moremo! WG-mamica je prošla, naše oči su pune suz. Naši šnajci/rupčaci mokri. Osebito divojke 4. kata ćedu se opet morati na to ubiknuti, da su muži opet u množini – negativne posljedice: Već za čistiti. Pozitivne posljedice: ? No da. Ali to nij samo ki-ta muž, ki će se uselit na Lukino mjesto. Predsjednik HAK-a, Davor Doppel-D Dado će biti nasljednik – el presidente, veselimo ti se. Kaniš ti biti nova WG-mamica?

18.-20.09.2015.

P.b.b.
Nr.: GZ02Z032501M
Erscheinungsort: Beč/Wien
Verlagspostamt: 1040 Beč/Wien